Korte inhoud

Help, Richtgraad 2 !

In richtgraad 2 kelderen de punten. Er zijn opvallend meer bissers en trissers, er is meer uitval en leerkracht en studenten staan onder druk.

We leggen de vinger op de wonde: we bekijken de oorzaken én bespreken oplossingen. Hoe kunnen we de druk op studenten verlagen, zonder het niveau te verlagen. Om onze lat juist te leggen, halen we er ook het ERK en de leerplannen bij. En we halen oude onderwijsprincipes van onder het stof.

Tenslotte kijken we met een frisse blik kritisch naar bestaand cursusmateriaal.

Bruikbaar voor standaard en verlengd!

Hieronder vind je de uitgebreide versie van de powerpoint die ik tijdens de workshop gebruikte, met meer info, links en de praktische oefeningen bij de workshop.

Help, Richtgraad 2 !	Isabel Koelet leerkracht CVO VITANT

Probleemstelling: stress in richtgraad 2

Kom je oud studenten tegen van richtgraad 1 dan hoor je heel vaak, richtgraad 1 was leuker. Studenten **van verlengd en standaard** zeggen dat het **te moeilijk is en dat ze stress hebben. Ze hebben het gevoel dat ze moeten lopen, voor ze kunnen stappen.**

Ook de leerkrachten zuchten: studenten zijn te gemakkelijk doorgelaten en zitten **niet op niveau**. Ze missen de basis, doelen halen gaat moeilijk.

Vanaf richtgraad 2 zijn er **meer bissers en bissers** en er is **meer uitval**. **De punten kelderen.** Wie begon met 80-90 in 1.1 zakt naar 60-70, dus wie begon met 60… Dit vinden we ‘normaal’, maar is dat wel zo. Wat zijn de oorzaken? En moet de lat hoger of net lager of ligt ze gewoon verkeerd?

1 OORZAKEN BIJ DE CURSIST

Naast laaggeschoold zijn, zijn er nog tal van andere oorzaken die verklaren dat bijvoorbeeld een professor aan de universiteit alsnog in verlengd terecht komt.

IN ELKE RG

- aanpassingsproblemen (ander land, andere taal, andere cultuur, ander gemis van de familie, situatie thuisland, trauma, gemis familie…)
- persoonlijke problemen financieel, mentaal, praktisch, familiaal)
- verschillende leerstijl (snel of traag, praktisch of theoretisch, hoog- of laaggeschoold, leerstoornissen, ander schoolsysteem….)
- taalgevoel, kennis van andere talen, verschillen met de moedertaal (grammaticaal, fonetisch, zinsbouw…)
- verschil in karakter
- hoeveel contact met Nederlands buiten de school

ERBIJ IN RG2

- meer druk buitenaf (diploma, niveau, werk…)
- meer frustratie en ontmoediging (geen werk, bissen…)
- niveauverschillen (ineens van 1.2, 2.1 S al gedaan, bisser, trisser, diploma lang geleden behaald, ineens in RG2, in fout traject, te zwakke basis…)

TIPS CURSIST

O verschillen en problemen benoemen en bespreken individueel: TBG door lkr, google translate

O verschillen, problemen en oplossingen/adviezen klassikaal benoemen en bespreken (via de delen, oefening, doelen)

Voorbeelden:

- ➔ 'Kamal Kharmach' oefening https://www.facebook.com/share/v/1N218VG1vd/
- ➔ Nedbox filmpje Nederlands leren https://www.nedbox.be/exercise/d742f53a-39a8-4342-bb72-7055612461c3?difficulty=easy&skill=listening

O klasmanagement: voor culturele verschillen, leerproblemen, karakter…

O niveauverschillen verkleinen: vanuit de basis, remediëren, differentiëren..

O ook positieve inhouden, humor, spel

O Nederlands is niet alles!

O Nederlands buiten de les stimuleren

O In je evaluatie rekening houden met de achtergrond (bv. anders evalueren)

O kritisch bekijken RG1: is 60% genoeg? Moet er sneller nadruk op vorm? (historische oorzaak opbouw cursus)? Worden studenten te snel doorgelaten?

OORZAAK TE VEEL MATERIAAL => LESS IS MORE

- twee boeken (te veel) versus 1 boek in RG 1 (historische oorzaak)
- studenten verzuipen het materiaal: digitaal materiaal, kopies, boeken…
- de sterke willen alle extra oefeningen maken, wie het nodig heeft vindt het niet of doet niets

TIPS MATERIAAL

O indien je het boek gebruikt

➔ delen samenvoegen

oefeningen en delen kritisch selecteren of aanpassen op maat van je klas

O eigen materiaal of bordnota's (mijn ideaal scenario is nog steeds eigen cursus 😉)

➔ info beperkt en overzichtelijk (wat is de taaltaak, wat zijn de minimale eisen, hulpkader…)
➔ visueel aantrekkelijk (lay-out, lettertype)
➔ verwijzingen naar digitaal materiaal (video, audio) (of boek indien nodig)
➔ verwijzing naar digitale extra oefeningen of sites om te remediëren (voor de zwakke) of te verdiepen (voor de sterke) : OLC, uitsprekend, nedbox…

O stimuleer digitaal, maar er blijft een duidelijke voorkeur voor papier: maak wel duidelijk dat het OF OF is.

OORZAAK 'LIGT DE LAT JUIST?' = INHOUD/TEKSTKENMERKEN

Er is discussie in NT2 wereld over wat het niveau richtgraad 2 precies inhoudt. We focussen ons op 2.1 2.2, omdat daar de meeste studenten struikelen.

Quiz Waar ligt de lat volgens het ERK (eerste stap B1) en het leerplan (2.1 2.2)

O eenvoudige teksten	**O complexe teksten**
O vrij korte teksten	**O vrije lange teksten**
O concrete doelen	**O abstracte doelen**
O vertrouwde inhoud	**O niet vertrouwde inhoud**
O voorspelbare taak	**O onverwachte elementen**
O standaard spreektaal	**O normatieve, schoolse taal**
O minimale vormeisen	**O bijna geen vormeisen**
O zinnen eenvoudig combineren	**O complexe zinnen**
O algemene rollen	**O specifieke rollen**
O korte mening en reden	**O beargumenteren en discussiëren**
O geen hulp van gesprekspartner	**O beperkte hulp van gesprekspartner**
O persoonlijk en publiek taalgebruik	**O professioneel taalgebruik**
O frequente basiswoordenschat	**O uitgebreide woordenschat**
O perfectum	**O imperfectum**
O basisfouten mag nog	**O basisfouten mag niet meer**
O vloeiend spreken	**O bedachtzaam spreken**

In 21. 2.2 ligt de focus nog op het uitbreiden van de basiskennis. Talige zelfstandigheid en complexiteit is nog beperkt en hulp van de gesprekspartner mag. In 2.3 2.4 nemen complexe taken en minder voorspelbare situaties toe. De student moet zelfstandiger werken en de hulp neemt af (maar is er nog!). De student moet dus **stapsgewijs** een zelfstandig gebruiker worden! Complexe taken komen erbij, maar de focus ligt nog op concrete, alledaagse situaties!

Vaak zie je vanaf 2.1 al:

- te lange, abstracte, complexe of analytische taken, teksten en taalgebruik die niet aansluiten bij de leefwereld van de cursist

https://taalunie.org/publicaties/216/gemeenschappelijk-europees-referentiekader-voor-talen-leren-onderwijzen-beoordelen (laatse versie ERK vertaling Taalunie)

https://www.stuurgroepvo.be/svwo/leerplan/nt2-rg-1-en-2 (leerplannen)

Ter info (uit het leerplan) verschil 2.1 2.2 2.3 2.4

Spreken/gesprekken voeren – Kenmerken van de te produceren teksten		
➢ Onderwerp	• vertrouwde, *meestal concrete, eenvoudige onderwerpen* die aansluiten bij de domeinen en rollen	• vertrouwde, *waar aangewezen concrete onderwerpen* die aansluiten bij de domeinen en rollen
➢ Taalgebruikssituatie	• *nog moeilijke aanpassing* van register en spreekstijl aan situatie en gesprekspartner • aantal gesprekspartners: één tot beperkte groep • met *beperkte* medewerking van gesprekspartner(s)	• *toenemende aanpassing* van register en spreekstijl aan situatie en gesprekspartner • aantal gesprekspartners: één tot beperkte groep • ook met *weinig medewerking* van gesprekspartner(s)
➢ Structuur/samenhang/lengte	• *vrij korte* teksten met een doorzichtige, lineaire structuur en samenhang • *eenvoudig gestructureerde zinnen, met steeds minder basisfouten*	• *relatief korte* teksten met een doorzichtige, lineaire structuur en samenhang • *complexere zinnen*, waarbij *nog fouten tegen de samenhang tussen de zinnen* voorkomen
➢ Woordenschat/taalvariëteit	• eerder frequente woorden en formuleringen • *nog geregeld grote fouten* bij de formulering van meer complexe gedachten	• eerder frequente woorden en formuleringen • *een zekere mate van adequaatheid en variatie* • *soms nog grote fouten* bij de formulering van meer complexe gedachten
➢ Uitspraak/articulatie/intonatie	• duidelijk verstaanbaar, met af en toe een verkeerd uitgesproken woord en mogelijk gekleurd door een foutieve klemtoon en intonatie • in toenemende mate verzorgde uitspraak	• duidelijk verstaanbaar, met af en toe een verkeerd uitgesproken woord en mogelijk gekleurd door een foutieve klemtoon en intonatie • in toenemende mate verzorgde uitspraak
➢ Tempo/vlotheid	• *bedachtzaam*	• *aangepast* • *redelijk vlot*

TIPS INHOUD (voorbeelden van taaltaken persoonlijk en publiek in het leerplan!)

O realistische taken = vertrouwd, actueel: denk na wat is een mening, samenvatting, verhaal etc. in de realiteit! (mening = kort+korte reden -> discussiëren en beargumenteren = B2)

O algemene rollen: cursist, vrijetijdsbesteder, beheerder, consument (rest = hoekenwerk)

O vertrek vanuit het hier en nu/cursist waar mogelijk, niet ‘Jan of Els’ of hypothetische situatie = eenvoudiger, niet teveel denkwerk of fantasie verwachten

O meestal eenvoudig = concreet, bijvoorbeeld beleving en gevoel: ik heb honger, ik heb het koud, ik voel me triest..

O geleidelijk naar complexere/abstractere taken = samenvatten, vertellen (zie methode)

O beperkt het schoolse: niet teveel denkwerk of logica of abstractie

O vrij korte (semi) authentieke teksten of fragmenten met lineaire structuur = ‘dagbladniveau’

O (standaard) spreektaal, alledaagse frequente woordenschat (niet schools of normatief, aangepast tempo, geen dialect)

OORZAAK: VORMEISEN

- te veel focus op vorm, te weinig op inhoud (frustreert student en leerkracht en gaat ten koste van spreekdurf): vorm is ondersteuning ten dienste van de inhoud
- te weinig duidelijkheid over de minimale vormeisen (staat nauwelijks iets in het leerplan, duidelijk zijn op school anders blijven de discussies 😉)
  in RG1 dan weer te weinig en te laat aandacht voor de minimale vormeisen (zinnen, tijden)
- in RG 1 en zeker RG2 wordt te weinig gewerkt rond woordenschat, studenten klagen hierover
- te weinig onderscheid tussen mondeling en schriftelijk taalgebruik in het materiaal en in wat verwacht wordt van de student

TIPS VORM

O vorm ten dienste van de inhoud

O MAAR minimale vormeisen duidelijk, verschil tussen grote en kleine fouten

O niet continu onderbreken en corrigeren op vorm, ingaan op de inhoud tijdens de spreektaak en erna klassikaal de grootste fouten

O positief, herhalend verbeteren van de grootste fouten

O zichzelf en elkaar leren analyseren en remediëren op vorm

O ook positieve feedback

O eerst werken aan grote fouten, dan aan kleinere (klassikaal en individueel)

MINMALE VORMEISEN?

O minimale vormeis zinnen maken?

➔ leerplan = EENVOUDIG combineren en fouten tegen woordvolgorde mag

➔ bij ons op school: probeert complexe zinnen te maken, woordvolgorde meestal juist

➔ werk stapsgewijs: hoofdzin-> vraagzin -> inversie-> hoofdzin+hoofdzin-> hoofdzin+bijzijn…

(geef makkelijkere en moeilijkere alternatieven = differentiëren)

➔ fixatie met OMDAT? -> spreektaal -> want ;-)

- minimale vormeis actie en subject

➔ op onze school : ‘meestal’ een actie en subject

➔ vaak cruciaal voor de inhoud!

O minimale vormeis actie en subject

➔ op onze school : ‘meestal’ een actie en subject

➔ vaak cruciaal voor de inhoud!

minimale vormeis tijden?

➔ onderscheid vroeger, nu en later

➔ perfectum, imperfectum fouten of niet?

➔ hulpwerkwoorden langzaam en logisch opbouwen!-> voorbeelden+filmpje

Voorbeeld:

- Ik wil Nederlands leren - > Ik zou Nederlands willen kunnen leren spreken.
- Mag ik hier zitten? -> Zou ik hier mogen zitten?
- Je kan best op moodle oefenen-> Je zou op moodle kunnen oefenen?

(eigenlijk pas niveau 2.3 2.4!)

https://youtube.com/shorts/xyKVHNY1ULU?si=OBwSuBfJR9yoDahC

O minimale vormeis woordenschat

➔ uitbreiding frequente basiswoordenschat (nodig voor complexe taken)

O minimale vormeis uitspraak, spelling

➔ communicatie duidelijk

➔ frequente woorden juist geschreven?O

O minimale vormeis register

➔ mag nog fout zijn volgens leerplan, formeel enkel bv. solliciteren

O minimale vormeis interactie

➔ vlotheid, vloeiend spreken en spreekdurf is een bonus: bedachtzaam mag nog!

OORZAAK: METHODE (in het leerplan staan ook didactische wenken!)

- zowel in cursussen, individueel materiaal en lessen ontbreekt er vaak leerlijn – terwijl dit net nodig is om moeilijkere doelen te halen als samenvatten, vertellen…
- werkvormen zijn vaak onnodig complex of niet leuk (i.t.t RG1)
- te veel schrijven in mondeling of omgekeerd
- te weinig hulp bij lees/luistertaken
- te weinig differentiatie
- te weinig oefenen spreekdurf/angst om fouten te maken

O stapsgewijs van makkelijk naar moeilijk: vertrek van wat ze al kennen en kunnen (= succeservaring), werk cyclisch en ga dan pas verder, zet waar nodig een stap terug

O stapsgewijs van veel hulp en klassikaal, naar werken in groep of duo's met hulpkaders met structuren of woorden of stappenplan, digitale tools bv. synoniemen.net, (compensatie)strategieën -> naar alleen/zelfstandig de taak uitvoeren maar nog steeds met beperkte hulp van de gesprekspartner (leerplan)

O ga van receptief naar productief

O transparante, eenvoudige, universele, leuke en afwisselende werkvormen (voorbeelden in het leerplan)

- ➔ leuke werkvormen van RG1 zoals spelletjes verdwijnen ten onrechte in RG2, daar wordt het 'serieus', zeker spelen met woordenschat!
- ➔ werkvormen zijn vaak te schools, te moeilijk en onnodig complex ten opzichte van de leerwinst
- ➔ werkvorm is soms cultureel gekleurd (extra drempel)
- ➔ aandacht voor non-verbale= universeel
- ➔ O zorg dat er momenten zijn dat ze vrij kunnen spreken (spreekkaartjes, voor of na een taak…) vanaf RG1

O schrijven beperken in een mondelinge module en zeker niet op evalueren

- ➔ bijvoorbeeld 1 persoon van de groep noteert, werken met steekwoorden, geen schriftelijke oefeningen in moodle…

O voeg in de laatste fase van de taak onverwachte elementen toe (bv. bijvragen, extra info) = spreekdurf stimuleren en van buiten leren ontmoedigen!

O voor lezen/luisteren: focus op strategieën, lees of luisterdoel duidelijk, voldoende luisterrondes (toevoegen waar nodig), moeilijke woorden laten vragen of opzoeken als ze niet uit de context duidelijk zijn (maximum 5 moeilijke woorden die nodig zijn), hoe moeilijker de tekst of het fragment hoe makkelijker de vragen, formuleren wat ze horen of lezen in eigen woorden!

O differentiëren in twee richtingen: verveelt een student zich of is het te moeilijk? geef een andere of extra taak, ook andere rol in de klas, alternatieve structuren…

O hou ruimte in je les voor spreek/schrijf/luister/leesplezier zonder met vorm bezig te zijn.

O fouten maken mag, enkel basisfouten moeten minder worden, voor mij is evaluatie een proces, dus ze krijgen tips om hun fouten te verbeteren en mogen testen opnieuw doen, pas op het einde moet het beter zijn (=procesevaluatie)

Tenslotte:

O oefenen op uitspraak? Doe ik individueel en op maat (=verloren klastijd tenzij probleem dat iedereen heeft)

O zinsintonatie kan je oefenen, maar al gemerkt dat het weinig zin heeft-focus op beleefder/vriendelijker klinken (cultureel bepaald 😉)

SAMENVATTEND

De lat ligt in RG2 te hoog qua complexiteit, taalgebruik en vorm.
De lat ligt te laag qua woordenschat, vrij spreken, spreekdurf zelfstandigheid
De aanpak moet stapsgewijs, zeker voor wat betreft zelfstandigheid en complexere taken.

PRAKTISCHE OEFENING 1

KIJK IN GROEP KRITISCH NAAR EEN OEFENING (EIGEN MATERIAAL/BOEK)

VOOR SCHRIJVEN/SPREKEN:

O is de instructietaal eenvoudig?

O is de taaltaak realistisch en vertrouwd?

O is de taak actueel?

O is de lay-out aantrekkelijk (foto's, niet teveel info, overzichtelijk)

O is de rol voor iedereen?

O is inhoud belangrijker dan vorm? (bijvoorbeeld geen pure vormoefening)

O is de inhoud positief of is er humor of spel?

O kan het eerst in duo of in groep?

O zijn de minimale eisen qua vorm, inhoud en productie duidelijk?

O is het eerst receptief en dan productief?

O gaat het van makkelijk naar moeilijk?

O is er hulp ingebouwd (hulpkaders, foto's, strategieën, tools)

O ligt de vormeis niet te hoog?

O is de te produceren taal eenvoudig, frequent, alledaags en aangepast aan het register?

O is er niet te veel logica, culturele kennis of schoolse vaardigheid vereist?

O is de werkvorm vertrouwd of universeel, niet te complex, in verhouding tot de leerwinst en leuk?

O wordt de basiswoordenschat uitgebreid?

O is de werkvorm en inhoud geschikt voor mondeling/schriftelijk?

O is er differentiatie ingebouwd ? (in beide richtingen)

O is er feedback en (verwijzing naar) remediëring ingebouwd?

O wordt vrij spreken en schrijven aangemoedigd (mogelijkheid om los te komen van de taak, taak niet te eng)?

EXTRA VOOR LUISTEREN/LEZEN

O is de tekst of het fragment eenvoudig van inhoud en structuur?

O is de tekst of het fragment vrij kort?

O is het tempo aangepast

O is het lees/luisterdoel duidelijk

O zijn de lees/luisterrondes voldoend

O zijn er strategieën om het te vergemakkelijken? (bijvoorbeeld woorden noteren, vragen, opzoeken, omcirkelen wat je wel of niet verstaat, uit context begrijpen….)

O kan je een mening geven of een conclusie trekken over dit fragment of deze tekst?

PRAKTISCHE OEFENING 2: UITDAGING

GROEP 1
Wanneer vat je in je dagelijkse leven een informatieve of narratieve tekst samen? Hoe ziet die er dan uit? Welke woorden en structuren gebruik je daar dan voor? (mondeling of schriftelijk)

GROEP 2
Wanneer geef je in je dagelijkse leven een mening en een reden ervoor? Welke woorden en structuren gebruik je daar dan voor? (mondeling of schriftelijk)?

GROEP 3

Wanneer breng je in je dagelijkse leven schriftelijk of mondeling verslag uit? Welke woorden en structuren gebruik je daar dan voor? (mondeling of schriftelijk)?

GROEP 5

Bedenk zo veel voorbeelden van hoe je in je dagelijkse leven je beleving uitdrukt (wensen, noden, gevoelens, ervaring) mondeling en schriftelijk. Welke woorden en structuren gebruik je?

Waar ligt de in 2.1 2.2 volgens het ERK en het leerplan?

O eenvoudige teksten	**O complexe teksten**
O vrij korte teksten	**O vrije lange teksten**
O concrete doelen	**O abstracte doelen**
O vertrouwde inhoud	**O niet vertrouwde inhoud**
O voorspelbare taak	**O onverwachte elementen**
O standaard spreektaal	**O normatieve, schoolse taal**
O minimale vormeisen	**O bijna geen vormeisen**
O zinnen eenvoudig combineren	**O complexe zinnen**
O algemene rollen	**O specifieke rollen**
O korte mening en reden	**O beargumenteren en discussiëren**
O geen hulp van gesprekspartner	**O beperkte hulp van gesprekspartner**
O persoonlijk en publiek taalgebruik	**O professioneel taalgebruik**
O frequente basiswoordenschat	**O uitgebreide woordenschat**
O perfectum	**O imperfectum**
O basisfouten mag nog	**O basisfouten mag niet meer**
O vloeiend spreken	**O bedachtzaam spreken**